

DERINIMO PAŽYMA

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos veiklos“ projekto (TAIS Nr. 18-14073) (toliau – nutarimo projektas)

Eil. Nr.	Institucijos, su kuria derinta, pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabas ir pasiūlymus, į kuriuos nebuvo atsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies
1.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2018-12-19 išvada Nr. NV-3512	<p><i>Dėl Socialinių ir kitų garantijų, susijusių su darbu Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse, konsulinėse įstaigose ir specialiosiose misijose suteikimo, kompensacijų ir kitų išmokų mokėjimo tvarkos aprašo (toliau – aprašas):</i></p> <p>Pagal aprašo 2 punktą specialiesiems atašė ir jų pavaduotojams, kurie nėra kiti valstybės tarnautojai, taikomos Diplomatinės tarnybos įstatyme ir Apraše kitiems valstybės tarnautojams nustatyto dydžio kompensacijos ir kitos socialinės garantijos, jei kiti teisės aktai nenustato kitaip. Atsižvelgiant į tai, kad aptariamoms socialinėms garantijoms (kartu ir statuso prilyginimas) reikalauja įstatyminio reguliavimo, siūloma nuostata nepriskirtina aprašo reguliavimui (žr. ir aprašo 1 punktą), todėl šis teisės aktas koreguotinas sistemiškai (ir Projektas). Šia apimtimi poreikis tikslinti DTĮ buvo atkreiptas Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2017 m. gruodžio 29 d. išvadoje Nr. NV-3393, kai buvo rengiamas Projektu įgyvendinamas DTĮ, tuo tarpu pagal DTĮ 17 straipsnio 5 dalį Vyriausybei priskirta reglamentuoti tik Lietuvos Respublikos specialiųjų atašė, tarp jų ir Lietuvos Respublikos gynybos atašė, ir jų pavaduotojų skyrimą ir veiklą tvirtinant Lietuvos Respublikos specialiųjų atašė</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Šiuo metu galiojantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 12 d. nutarimas Nr. 1407 „Dėl Lietuvos Respublikos specialiųjų atašė nuostatų patvirtinimo“ reglamentuoja ne tik specialiųjų atašė, jų pavaduotojų skyrimo ir atšaukimo tvarką ir teisinius jų veiklos pagrindus, bet ir kai kurias jų socialines garantijas, jų materialinį bei techninį aprūpinimą. Toks reguliavimas buvo pasirinktas todėl, kad specialiaisiais atašė gali būti skiriami ne tik valstybės tarnautojai (Specialiųjų atašė nuostatai numato, kad specialusis atašė <i>paprastai</i> yra valstybės tarnautojas), bet ir asmenys, neturintys valstybės tarnautojo statuso (pvz., Lietuvos banko tarnautojai, kariai, asmenys, dirbantys pagal darbo sutartį, ar pan.), o jų statusą reglamentuoja skirtingi įstatymai arba iš viso nereglamentuoja jokie teisės aktai, o taip pat ir pats reglamentavimas yra (gali būti) skirtingas.</p> <p>Jeigu būtų svarstomas pasiūlymas dėl Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos įstatymo (toliau – DTĮ) tikslinimo kaip siūloma Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės, visų pirma, iš esmės turėtų būti išspręsta visa eilė klausimų, tokių, kaip: 1) ar specialusis atašė gali būti ne tik valstybės tarnautojas, bet ir asmuo, dirbantis pagal darbo sutartį; 2) kas tokiu atveju sudarytų su juo darbo sutartį – užsienio reikalų ministras ar kitos institucijos vadovas (tokiu atveju, tai prieštarautų DTĮ įtvirtintam principui, kad diplomatinei tarnybai vadovauja užsienio reikalų ministras), 3) kuriame įstatyme būtų nustatytas jų darbo užmokestis – DTĮ ar Darbuotojų darbo apmokėjimo ir kt. Taip pat įvertintina galima kolizija dėl</p>

		nuostatus, kurie, be kita ko, taip pat priskirtini Projekte konsoliduotiniems DTĮ įgyvendinamiesiems teisės aktams.	<p>teisinio reguliavimo, taikytino darbuotojams, dirbantiems atstovybėse pagal darbo sutartis ir atliekantiems administracines-technines bei aptarnaujančio personalo funkcijas, ir specialiųjų atašė, dirbančių pagal darbo sutartis. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu yra rengiamas Vyriausybės nutarimo dėl Specialiųjų atašė nuostatų pakeitimo projektas, kuris artimiausiu metu bus teikiamas Vyriausybei, manome, kad šis klausimas (pavyzdžiui, Vyriausybės protokoliniu sprendimu atitinkamoms institucijoms pavedant įvertinti ir patikslinti teisinį reguliavimą) galėtų būti sprendžiamas svarstant Specialiųjų atašė nuostatų pakeitimus.</p> <p>Dėl minėtų priežasčių manome, kad Specialiųjų atašė nuostatai yra ne šio nutarimo objektas, nes jie įgyvendina ne tik Diplomatinės tarnybos įstatymą, ir neturėtų būti priskiriami prie konsoliduotinių DTĮ įgyvendinamųjų teisės aktų.</p>
2.		<p>7. Su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacija (aprašo 7 punktas) apskaičiuojama taikant, be kita ko, Vyriausybės nustatyto dydžio gyvenimo lygio vietos koeficientą (DTĮ 84 straipsnis, taip pat žr. DTĮ 96 straipsnio 4 dalį). Atsižvelgiant į tai, siūlome įvertinti, ar Vyriausybė apskritai pagrįstai reguliuoja šio koeficiento sudedamąsias dalis – bazinį ir motyvacinį dydį, vertinant ir tai, kad apskritai nėra aiškus tokio išskyrimo poreikis, be to, nėra apibrėžtas šių sudedamųjų dalių išskyrimo reguliavimas, jų sąsajos su kitomis DTĮ ir aprašo nuostatomis. Atsižvelgiant į tai, įvertintina, ar netikslinga pateikti vieno bendro koeficiento dydžio atskiroms valstybėms.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Vyriausybei Diplomatinės tarnybos įstatymu pavesta nustatyti gyvenimo lygio vietos koeficientą. Manytina, kad Vyriausybė, įgyvendindama šį pavedimą, turi diskreciją nuspręsti, ar toks koeficientas bus konkretus vienas skaičius, ar jį sudarys kelios sudedamosios dalys, jei yra aiškus konkretus tokio koeficiento dydis. Koeficiento sudedamosios dalys yra šiuo metu galiojančiame Vyriausybės nutarime, todėl šiuo aspektu galiojantis teisinis reguliavimas nekeičiamas (kaip ir šiuo metu galiojantys ir į Aprašo 1 priedą perkelti koeficientų dydžiai).</p> <p>Darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, motyvacijos dalis netaikoma, nes jie dažnai yra asmenys, gyvenantys priimančiojoje valstybėje.</p>
3.		<p>9. Pagal DTĮ 85 straipsnį diplomatus, neviršijant Vyriausybės nustatytų normų, mokama kompensacija padengti vaikų ikimokyklinio ugdymo, taip pat mokymosi išlaidas. Šio reguliavimo kontekste vertinant aprašo 9-12</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Vyriausybė, įgyvendindama įstatyme nustatytą savo diskreciją nustato normas, išreikštas procentiniais dydžiais, kuriomis vadovaujantis kompensuojamos vaikų ikimokyklinio ugdymo ir mokymosi išlaidos. Nuo 2019 m.</p>

		<p>punktus, visų pirma, manytina, kad Vyriausybė turėtų apibrėžti ne minėtų išlaidų sąrašą, su kuriuo siejama atlygintina suma, o nustatyti konkretų dydį, kuris neturėtų būti viršijamas. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad aprašo 11.5, 12.5 papunkčiuose numatyta išlyga sąlygoja nebaigtinį galimų išlaidų sąrašą, kas iš esmės sudaro prielaidas kvestionuoti Vyriausybės nustatytų normų laikymąsi.</p>	<p>liepos 1 d. siūloma nustatyti ir pinigine išraiška išreikštas ribas, nuo kurių priklausys taikytinas finansuojamų išlaidų dydis. Manytina, kad Vyriausybė turi diskreciją nustatyti normas ne tik konkrečia suma, bet ir procentiniu dydžiu, kaip nustatyta ir šiuo metu galiojančiame Vyriausybės nutarime. Pažymėtina, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigos ir mokyklos skirtingose užsienio valstybėse taiko itin skirtingus mokesčius už mokslą, atsižvelgtina į tai, kad vaiko mokymosi kalba gali būti mokoma tik vienoje mokymo įstaigoje toje valstybėje, todėl atskirais atvejais tėvai nė neturi galimybės rinktis mokymo įstaigos. Dėl šių priežasčių vienodos ribos nustatymas galėtų lemti, kad vieni tėvai galėtų rinktis brangiausias užsienio valstybėje esančias mokymo įstaigas, o kitiems būtų sukurta neproporcingai didelė finansinė našta siekiant užtikrinti vaiko teisę į mokslą. Atsižvelgiant į tai, kad kompensuojamas dydis nurodytas procentine išraiška, sudarytas kompensuojamų išlaidų sąrašas, kuriuo siekiama užtikrinti teisinį aiškumą, kokios išlaidos turi būti padengtos. Aprašo 11.5 ir 12. 5 papunkčiuose (patikslinto projekto 9.5 ir 10.5 papunkčiuose) nurodytos išlaidos ribojamos tuo, kad kitos išlaidos yra privalomos pagal mokyklos ar ikimokyklinio ugdymo įstaigos taisykles, todėl jo išbaigtumas neturi prasmės.</p>
4.		<p>15. Vyriausybei priskirtos kompetencijos kontekste kvestionuotinas aprašo 19 punkte suteikiamo įgaliojimo, kuris traktuotinas kaip perįgaliojimas, užsienio reikalų ministrui nustatyti rekomendacijas dėl rezidencijos diplomatinio atstovo gyvenamosioms patalpoms pagrįstumas. Šia apimtimi turėtų būti įvertinta (pagrįsta) ir užsienio reikalų ministrui suteikiama teisė didinti rezidencijos nuomos metų išlaidų normą (aprašo 21 punktas), kai pagal DTĮ būtent Vyriausybei pavesta nustatyti gyvenamųjų patalpų nuomos metų išlaidų normą. Kartu pastebėtina, kad apskritai nėra apibrėžti objektyvūs šios teisės realizavimo kriterijai, nes vertinamojo pobūdžio formuluotės „atsižvelgdamas į valstybės ar miesto <...></p>	<p>Atsižvelgta iš dalies Patikslinti rezidencijos nuomos metų išlaidų normos didinimo kriterijai, nurodytas laikotarpis, kuriam gali būti didinama išlaidų norma, atsisakyta nuostatų, susijusių su įgaliojimu užsienio reikalų ministrui nustatyti rekomendacijas dėl rezidencijos diplomatinio atstovo gyvenamosioms patalpoms Užsienio reikalų ministrui suteikiama diskrecija didinti rezidencijos išlaidų normą, kuri yra numatyta šiuo metu galiojančiame Vyriausybės nutarime, manytina, nepaneigia Vyriausybei įstatymu suteiktų įgaliojimų. Nustatyta, kad užsienio reikalų ministro sprendimu atitinkama norma gali būti padidinta ne daugiau kaip 20 procentų, vadinasi, Vyriausybė nustato maksimalią normos didinimo ribą, taigi,</p>

		<p>ypatumus“ sudaro teisines prielaidas subjektyviam teisės akto taikymui, taip pat nėra detalizuotas galimas laikino padidrinimo terminas, o tai iš esmės suponuoja jo neterminuotą taikymą, ir pan.</p>	<p>ir maksimalią normą, kuri negali būti viršyta nei dėl kartu gyvenančių narių skaičiaus, nei dėl ministro priimamų sprendimų.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kad rezidencija yra reprezentacinės gyvenamosios patalpos ir ji prilyginama atstovybės patalpoms, atskirais atvejais gali būti sudėtinga konkrečiu metu (atvykstant diplomatiniam atstovui) rasti rinkoje nuomojamas patalpas, kurios atitiktų tiek diplomatinio atstovo šeimos narių skaičių, tiek reprezentacinių diplomatinei atstovybei prilyginamų patalpų standartus ir neviršijančias nustatytų normų.</p> <p>Kadangi tokį normų padidrinimo poreikį lemia diplomatinio atstovo atvykimo metu esanti nekilnojamojo turto nuomos rinkos situacija ir į ją reikia operatyviai reaguoti, o pakeisti atitinkamų Vyriausybės nustatytų normų, atsižvelgiant teisės aktų rengimo ir priėmimo proceso trukmę, užtrunka. Kita vertus, Vyriausybės nustatytos normos keitimas sąlygotų visoms valstybėms ir miestams taikytinų normų pasikeitimą, o ministrui priimant sprendimą - tik konkrečaus ir laikinai (iki konkrečiame mieste ar valstybėje esančios rezidencijos nuomos sutartis pasibaigs).</p>
5.		<p>36. Aprašo VII skyriaus reguliavimas (66, 67 punktai) nėra pagrįstas įstatyminiu reguliavimu, kadangi įgyvendinamoje DTĮ 96 straipsnio 4 dalyje (pagal Projektą Nr. XIII-2742(2) – 96 straipsnio 5 dalyje) yra nukreipiama tik į darbuotojo pareiginės algos dydžio apskaičiavimą remiantis Vyriausybės nustatyto gyvenimo lygio vietos koeficientu. Taigi, nėra pagrįsta ir apibrėžta, iš kur kildinama (be kita ko, kodėl dėstoma apraše) užsienio reikalų ministrui teisė tvirtinti sveikatos draudimo metų išlaidų ribų, aprašo 1 priede nustatytų gyvenimo lygio vietos koeficientų ir 2 priede nustatytų gyvenamųjų patalpų nuomos lygio vietos koeficientų indeksavimo metodiką, taip pat aprašo 67 punkte numatoma galimybė išlaidų ribų ir gyvenimo lygio vietos koeficientų koregavimui, kai pagal DTĮ Vyriausybei tokie įgaliojimai nesuteikti. Aprašo 65 punktas minėtos DTĮ</p>	<p>Necatsižvelgta.</p> <p>Vyriausybei įstatymu suteikti įgaliojimai tvirtinti atitinkamas išlaidų normas ar ribas, atsižvelgiant į tai, kad Aprašo 67 punkte (pateikto patikslinto projekto 60 p.) nustatytos konkrečios didžiausios leistinos dydžių indeksavimo ribos, todėl laikytina, kad Vyriausybė patvirtina konkrečias ribas, normas ir kitus dydžius, nors ir teisę laikinai nurodytus dydžius indeksuoti Vyriausybės nustatytose ribose suteikia atitinkamos srities ministrui.</p> <p>Kriterijai yra objektyvūs ir patikrinami, vertinami per staigius pokyčius ir konkrečias situacijas, į kurias reaguoti reikia greitai ir/ar tokios situacijos nėra nuolatinio pobūdžio.</p>

		<p>nuostatos kontekste kartoja įstatyminių reguliavimų, tuo labiau išskiriamas bazinis gyvenimo lygio vietos koeficientas, kai DTĮ nurodytas - gyvenimo lygio vietos koeficientas.</p> <p>37. Pažymime, kad aprašo 67 punkto nuostatos, kuriomis darbuotoją paskyrusios, perkėlusios ar priėmusios dirbti atstovybėje institucijos vadovui vadovaujantis abstraktaus pobūdžio kriterijais suteikiama diskrecija iki 30 procentų didinti (mažinti) sveikatos draudimo metų išlaidų ribą, gyvenimo lygio vietos koeficientus visoms arba atskiroms išlaidų rūšims, gyvenamųjų patalpų nuomos lygio vietos koeficientus sudaro prielaidas pažeisti asmenų lygiateisiškumo principą. Taip pat manome, kad minėto punkto nuostata „laikiniai ne dažniau kaip kartą per ketvirtį“ stokoja apibrėžtumo ir gali būti nevienareikšmiškai traktuojama, be to, minimos vertinamojo pobūdžio aplinkybės sudaro prielaidas subjektyviam normos taikymui.</p>	
6.		<p>32. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 12 d. nutarimo Nr. 1289 „Dėl karjeros valstybės tarnautojų ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnų persikėlimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, kuris įsigalios 2019-01-01, 2 punkte nustatyta, kad Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 21 straipsnio 11 dalyje nurodytų diplomatų ir 25 straipsnio 1 dalyje nurodytų karjeros valstybės tarnautojų persikėlimo išlaidų apmokėjimą nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas, įgyvendinantis Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos įstatymą. Atsižvelgiant į tai, aprašo reguliavimas turėtų būti atitinkamai papildytas.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Valstybės tarnybos įstatymo 21 straipsnio 11 dalyje nustatoma galimybė diplomatus perkelti į karjeros valstybės tarnautojo pareigas kitoje valstybės institucijoje ar įstaigoje, kuri yra Lietuvos Respublikos teritorijoje, be to tokią nuostatą įtvirtina būtent Valstybės tarnybos įstatymas, o ne DTĮ, todėl manytina, kad šiuo atžvilgiu būtų tikslinga konsoliduoti teisinį reguliavimą ir patikslinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 12 d. nutarimo Nr. 1289 „Dėl karjeros valstybės tarnautojų ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnų persikėlimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 2 punktas, atsisakant nuostatos „21 straipsnio 11 dalyje nurodytų diplomatų“.</p>

Užsienio reikalų ministerijos
kanclerė

Jūratė Raguckienė

R. Karoblis
Raimundas Karoblis
Krašto apsaugos ministras